

SUDBENA VLAST KAO SAMOSTALNI SEGMENT VLASTI¹

U ovome radu autor prepoznajući probleme u funkcioniranju pravosuđa kao cjeline te posebno sudova kao jedinih nositelja sudbene vlasti u republici Hrvatskoj pokušava prepoznavanjem konkretnih problema iznaći i ponuditi moguće odgovore kako u pogledu potrebitih izmjena u Ustavu Republike Hrvatske tako i u zakonima koji proizlaze iz odredaba Ustava RH koji reguliraju problematiku sudbene vlasti kao ravnopravne ostalim dvjema. U nastavku uz drugačije strukturalne postavke pravosuđa kao cjeline vezano za promjene u segmentu izvršne vlasti autor nastoji prikazati mogući model, danas imaginarnog, Odvjetništva Republike Hrvatske i njegove zadatke. Uz ovakove strukturalne promjene dat je u radu i mogući prikaz nekih od organizacionih promjena u strukturi i organizaciji sudova koji predstavljaju nositelje sudbene vlasti.

Sudbena vlast, kao jedna od triju ustavnih kategorija vlasti², sve češće je izložena kritičkim opaskama uz naznaku da ne ostvaruje svoju Ustavom i zakonom predviđenu zadaću³. Kako svaki posao obavljaju ljudi, to je ranije istaknutu primjedbu moguće razmatrati i kroz okvirni postav osoba koje u ovom trenutku obnašaju dužnosti kojima se ostvaruje sudbena vlast, no predmet ovoga rada predstavlja izlaganje o potrebnim i mogućim reformama u strukturi sudstva kao treće vlasti.

Za takav drugačiji organizacioni ustroj sudbene vlasti postoje valjana iskustva zemalja razvijene demokracije, a što zasigurno predstavlja i trend razvoja Republike Hrvatske.

Smisao ovoga prikaza je iznošenje razmišljanja o mogućem drugačijem ustroju sudbene vlasti, a što bi prema mome mišljenju i iskustvima tih drugih zemalja moglo dovesti do kvalitetnijeg obnašanja sudačke dužnosti i njene pune emancipacije kao jednog od segmenata vlasti u Republici Hrvatskoj.

Naravno da se u ovom prikazu mogućih promjena moraju zanemariti osobni interesi i trenutna etabliranost pojedinaca u strukturi državne vlasti, a sve sa ciljem iznalaženja

¹ Hrvatska pravna revija, br. 1/2001

² Članak 115. Ustava Republike Hrvatske
Sudbenu vlast obavljaju sudovi.
Sudbena vlast je samostalna i neovisna.
Sudovi sude na temelju Ustava i zakona

³ Članak 3. Zakona o sudovima

Sudovi štite Ustavom i zakonima utvrđeni pravni poredak Republike Hrvatske, te osiguravaju jedinstvenu primjenu zakona, ravnopravnost i jednakost svih pred zakonom. Sudovi odlučuju u sporovima o osnovnim pravima i obvezama čovjeka i građanina, o pravima i obvezama Republike, jedinica lokalne samouprave i uprave, izriču kazne i druge mjere počiniteljima kaznenih djela utvrđenih zakonom. odlučuju o zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i osoba koje imaju javne ovlasti, rješavaju sporove o osobnim odnosima građana, radne, trgovačke, imovinske i druge građansko pravne sporove te odlučuju u drugim pravnim stvarima kad je to zakonom određeno.

optimalnog rješenja koje u prikazu ne uzima u obzir pojedince koji sada obnašaju svoje poslove u pojedinim tijelima državne vlasti.

Prvenstveno zagovornik sam dosljedne provedbe ustavne kategorije da samo sudovi predstavljaju segment sudbene vlasti.

Premda naizgled, djeluje da je taj princip oživotvoren i u Republici Hrvatskoj do krajnjih granica, to nije slučaj. Naime, već sam Ustav Republike Hrvatske u glavi četiri koja govori o sudbenoj vlasti u članku 121. Ustava Republike Hrvatske koji govori o izboru dužnosnika sudbene vlasti, u kategoriju sudbene vlasti sa istim kriterijima izbora kao i za suce smješta državne odvjetnike⁴.

Daljnja nedosljednost koja proizlazi iz ranije je u zakonskoj regulativi.

Tako, u zakonu kojim se regulira pitanje plaća govori se o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika, te se ranije izloženi kriteriji širi osim državnih odvjetnika i njihovih zamjenika i na državne pravobranitelje i njihove zamjenike.

Upravo u ovo vrijeme potaknuta inicijativa za izmjenu Ustava Republike Hrvatske pruža mogućnost da se razmišljanja koje iznosim u ovoj raspravi i potreba utvrđivanja konzistentnosti ustavne kategorije sudbene vlasti bude oživotvorena, prema čemu bi valjalo izmijeniti odredbu članka 121. Ustava RH te ostale odredbe koje proizlaze iz nje i u glavi Ustava RH koji govori o sudbenoj vlasti predvidjeti isključivo suce koji tu vlast i obnašaju radeći u sudovima, kako je to izričito regulirano odredbom članka 115. Ustava RH.

Da postoji drugačiji zakonski postav u odnosu na sudove⁵ državnog odvjetništva te napose državnog pravobraniteljstva već u ovom trenutku, jasno je vidljivo iz zakona koji reguliraju materiju državnih odvjetnika⁶ odnosno državnih pravobranitelja⁷.

Upravo ovakva uočena razlika predstavlja početni korak za drugačiju regulaciju u normativnom i organizacionom pogledu sudbene vlasti.

Što znače državno odvjetništvo i državno pravobraniteljstvo?

Kroz oba ova tijela koja su definirana kao samostalno i neovisno državno tijelo ovlašteno na postupanje protiv počinitelja kaznenih djela i drugih kažnjivih djela, te na podnošenje pravnih sredstava za zaštitu ustavnosti i zakonitosti za državno odvjetništvo,

⁴ Članak 121. Ustava RH

Suce i državne odvjetnike, u skladu s Ustavom i zakonom, imenuje i razrješuje te o njihovoj disciplinskoj odgovornosti odlučuje Državno sudbeno vijeće.

Državno sudbeno vijeće ima predsjednika i 14 članova.

Predsjednika i članove predlaže Županijski dom, a bira ih Zastupnički dom, na vrijeme od osam godina, iz reda istaknutih sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika i sveučilišnih profesora pravnih znanosti, u skladu sa zakonom

⁵ Članak 2. Zakona o sudovima

Sudovi su **tijela državne vlasti** koja sudbenu vlast obavljaju samostalno i neovisno u okviru djelokruga i nadležnosti određene zakonom.

⁶ Članak 2. stavak 1 Zakona o državnom odvjetništvu

Državno je odvjetništvo **samostalno i neovisno državno tijelo** ovlašteno na postupanje protiv počinitelja kaznenih djela i drugih kažnjivih djela, te na podnošenje pravnih sredstava za zaštitu ustavnosti i zakonitosti.

⁷ Članak 1. Zakona o državnom pravobraniteljstvu

Državno pravobraniteljstvo je **posebno državno tijelo** koje štiti imovinska prava i interese Republike Hrvatske i županija, odnosno Grada Zagreba.

odnosno kao posebno državno tijelo koje štiti imovinska prava i interese Republike Hrvatske i županija, odnosno Grada Zagreba za državno pravobraniteljstvo, država artikulira svoje pravne interese i to preko državnog odvjetništva u kaznenoj domeni sudovanja pretežito, a preko državnog pravobraniteljstva u civilnoj domeni sudovanja.

Iz izloženoga vidljivo je da i država reprezentirana preko državnog odvjetnika odnosno državnog pravobranitelja pristupa pred sud kao stranka te je stoga i razumljiva potreba da ustavna kategorija sudbene vlasti bude do kraja emancipirana od, u svojoj biti izvršnih predstavnika vlasti, već samim Ustavom RH.

Rješenje ovoga problema, de lege ferenda, nalazim u formiranju nečega što bi se nazivalo Odvjetništvo Republike Hrvatske a u sebi bi obuhvaćalo kako poslove koji su sada dati u zadatak državnom odvjetništvu tako i poslove koje sada obavlja državno pravobraniteljstvo.

Postavlja se pitanje, u ustroju državne vlasti, u koju kategoriju bi spadalo takovo novo Odvjetništvo RH?

Kako sam i ranije napomenuo nalazim da takovo novo Odvjetništvo RH u svojoj biti predstavlja segment izvršne vlasti, pa obzirom na ovakvo utvrđenje i da bi jedini logičan zaključak bio da ono bude u strukturi državne vlasti smješteno pri Ministarstvu pravosuđa (koje u svojoj djelatnosti ne bi obuhvaćalo problematiku uprave i lokalne samouprave).

Naime, takovo Odvjetništvo RH nužno bi moralo sačuvati potrebni stupanj samostalnosti u postupanju, a osobito u odnosu na dnevno-politički utjecaj stranke trenutno na vlasti. Ipak, organizaciono nalazim da bi moralo biti pri Ministarstvu pravosuđa. Njegov organizacioni ustroj bio bi u formi piramide od vrha u sjedištu ministarstva do baze raspoređene po teritoriju cjelokupne države do nivoa županija kako su one sada uspostavljene.

U takovom novom Odvjetništvu RH dio poslova koji u ovom trenutku obavlja državno pravobraniteljstvo u bitnome ne bi bio izmijenjen.

Što se tiče poslova koje u ovom trenutku obavlja postojeće državno odvjetništvo, djelokrug poslova i njihov obim bio bi znatno drugačiji. Kroz izmjenu koja slijedi kao nastavak ovoga prikaza ukazati ću na promjene koje, de lege ferenda, mogu dovesti do kvalitetnijeg i ažurnijeg rada segmenta sudbene vlasti.

U ovome trenutku vezano za kaznene postupke postoji očigledna multiplikacija poslova koji se obavljaju prema postojećim zakonskim rješenjima.

Nalazim da takovo multipliciranje, premda posljednjim izmjenama Zakona o kaznenom postupku se to pokušava smanjiti, je u najblažu ruku ne racionalno i ne ekonomično, a ne smije se smetnuti s uma i psihološki faktor kod osoba koje obavljaju određeni posao u lancu od otkrivanja kaznenog djela i počinitelja pa do njegove osude.

Naime, danas značajan dio poslova koje obavljaju redarstvene vlasti u ovome lancu u samoj konačnici tj. na glavnoj raspravi gdje se odlučuje o krivnji eventualnog počinitelja kaznenog djela potpuno je obezvrijeđen. Ova činjenica zasigurno dovodi do psihološki negativnog odraza na rad osoba koje rade u redarstvenoj vlasti. Praksa je pokazala da su poznati slučajevi kada predstavnici redarstvene vlasti pa i sam ministar unutarnjih poslova, ne sagledavajući strogost procesnih formi, javno izražava svoje "čuđenje" odlukama suda "nakon što su oni utvrdili da bi određena osoba bila počinitelj određenog kaznenog djela da ju sud ne osudi".

Imajući u vidu ove okolnosti kao i potrebu da Odvjetnik države u domeni poslova koje se tiče kaznenog prava bude blisko, tijesno i operativno povezan sa segmentom institucija vlasti koje se bave poslovima otkrivanja kaznenih djela i počinitelja, nalazim da bi u takovom novo ustrojenom Ministarstvu pravosuđa pri kojem se nalazi i Odvjetništvo RH valjalo osnovati Istraži ured⁸.

Takav Istražni ured obavljao bi, u budućnosti, poslove otkrivanja kaznenih djela i počinitelja te prikupljanja dokaza potrebnih Odvjetništvu RH za optuženje.

Naravno da takav Ured ne bi bio osnovan sa smislom preuzimanja cjelokupnih poslova Ministarstva unutarnjih poslova koji se tiču otkrivanja kaznenih djela i počinitelja. Smisao takovog Ureda bio bi zajednički rad i na određeni način direktni servis Odvjetniku države u poslovima otkrivanju kaznenih djela i počinitelja te prikupljanju dokaza za valjano optuženje.

Ovakav pristup u poslu bio bi i to samo za kaznena djela za koja zakon predviđa kao optuženi akt - optužnicu tj. za koja se prema zakonu može izreći kazna zatvora od pet ili više godina.

U odnosu na ostala kaznena djela i prekršaje, i dalje bi Ministarstvo unutarnjih poslova odnosno ostali segmenti redarstvenih vlasti obavljali sve potrebite poslove. Njihov obim poslova u odnosu na ove nedopuštene radnje pojedinaca bio bi i proširen time što bi u djelokrug njihovih poslova ušlo i cjelovito zastupanje države pred sudom u postupcima koji bi bili vođeni pred odgovarajućim sudovima. Ovakav pristup dijelom je prisutan i danas u zastupanju države pred Prekršajnim sudovima, za koje također nalazim da bi ih valjalo drugačije organizirati nego li je to danas (o čemu će biti riječi kasnije).

Kada se radi o kaznenim djelima za koja ZKP predviđa podizanje optužnice kao optužnog akta, pa prema tome i dio kaznenog postupka koji se naziva istraga, upravo u tome dijelu je početna stepenica izmjene u strukturi sudbene vlasti.

Zakonom o sudovima u ovome trenutku predviđeno je da se istraga provodi pri Županijskim sudovima pa da ju prema tome provode suci. Samo iznimno predviđena je mogućnost povjeravanja određenih istražnih radnji redarstvenim vlastima. Također, kao iznimka predviđeno je da pojedine radnje koje provedu redarstvene vlasti, ako su provedene u skladu sa zakonom, mogu predstavljati valjan dokaz.

Nalazim da bi u toj izmjeni istragu kao dio kaznenog postupka koji je u ovom trenutku prvenstveno povjeren sudovima valjalo prepustiti novo uspostavljenom Odvjetništvu RH koje bi takovu istragu provodilo u operativnoj vezi sa novo uspostavljenim Istražnim uredom.

Takovim novim organizacionim i novim zakonskim ustrojem, nalazim da bi se postigla veća učinkovitost današnjih državnih odvjetništava i današnjih redarstvenih vlasti i to kako u dijelu otkrivačke djelatnosti najtežih kaznenih djela, jer bi se posao koncentrirao samo na najteže oblike kriminaliteta, tako i u racionalnijem trošenju sredstava poreskih obveznika, obzirom da bi tada i radnje Odvjetnika RH odnosno djelatnika u Uredu dobile procesni značaj pa time i svoju ulogu u glavnoj raspravi. Time bi se izbjeglo danas nepotrebno tripliciranje posla, a odraza bi bilo i u psihološkoj domeni u radu onih koji prvi danas dolaze do saznanja za kazneno djelo i počinitelja čiji rad danas na glavnoj raspravi, u pretežitom broju situacija mora biti fizički izdvojen iz spisa.

⁸ Organizacija forma slična onoj koju nalazimo u SAD u formi FBI.

Odvjetnici države u tom novom konceptu uz pomoć osoba iz istražnog biroa nakon otkrivanja kaznenog djela te mogućeg počinitelja sami bi također aktivnije radili na prikupljanju dokaza i provodili sve potrebite dokaze te bi sa svim dokazima prvi puta izlazili pred sud u trenutku podizanja optužnice.

Time bi se emancipiralo i načelo pretpostavke nevinosti mogućeg počinitelja kaznenog djela, jer bi tek u trenutku podizanja optužnice, koja bi se u prvoj fazi provjeravala samo kroz valjanost i dostatnost ponuđenih dokaza, sud dolazio u priliku utvrđivati postojanje osnovane sumnje da je netko počinio kazneno djelo, a koja okolnost ima svoje zakonom predviđene posljedice.

Jasno je da postoji ustavom predviđen krug prava svakog pojedinca koja mogu biti ograničena samo sudskom odlukom⁹.

U tom segmentu sudbu bi ostalo isključivo pravo donošenja odluka u fazi prije optuženja kojima se zadire u individualna ustavom zajamčena prava pojedinca, a kako je to već sada razrađeno Zakonom o kaznenom postupku.

U odnosu na lakše nedopuštene radnje pojedinaca, njihovo otkrivanje ostalo bi u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova, ali u odnosu na današnje vrijeme njihova uloga mogla bi biti proširena time što bi u djelokrug njihovih poslova za ove nedopuštene radnje spadalo i zastupanje takovih optuženja pred sudom, kao što je danas faktična situacija pred u velikom broju postupaka pred prekršajnim sudovima.

Što se tiče strukture sudova nalazim da bi i u tome dijelu, s ciljem veće efikasnosti i uz puno poštivanje prava pojedinca koji su procesuirani, trebalo uspostaviti drugačija struktura.

Najniži u ljestvici sudova danas su prekršajni sudovi.

⁹ **Ustav Republike Hrvatske:**

Članak 16.

Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

Članak 22.

Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.

Nikomu se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud.

Članak 24.

Nitko ne može biti uhićen ili pritvoren bez pismenoga, sudbenog i na zakonu utemeljenog naloga. Takav nalog mora biti pročitani i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode.

Bez sudbenoga naloga redarstvo može uz obvezu da je odmah preda sudu uhititi osobu protiv koje postoji osnovana sumnja da je počinila teško kazneno djelo određeno zakonom. Uhićena osoba mora odmah na način njoj razumljiv biti obaviještena o razlozima uhićenja, te o svojim pravima utvrđenima zakonom.

Svaka se osoba koja je uhićena ili pritvorena ima pravo žaliti sudu, koji će bez odgode odlučiti o zakonitosti lišenja slobode.

Članak 34.

Dom je nepovrediv.

Samo sud može obrazloženim pismenim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži.

Pravo je stanara da on ili njegov zastupnik i obvezatno dva svjedoka budu nazočni pri pretrazi doma ili drugoga prostora.

Oni postupaju u postupcima u odnosu na nedopuštene radnje koje nisu kao takove izričito predviđene kao kazneno djelo. Opisanost takovih nedopuštenih ponašanja je u prekršajnom zakonu, ali jednako tako i u brojnim drugim zakonima i podzakonskim aktima.

Poštujući načelo dvostepenosti i na odluke prekršajnih sudova moguće je uložiti žalbu. Kome se, međutim, ona podnosi?

Premda se radi o najblažim oblicima nedopuštenog ponašanja često reguliranim podzakonskim aktima, u drugom stupnju o takovim odlukama odlučuje sud osnovan za teritorij čitave države tj. Visoki prekršajni sud.

U situaciji kada su i prekršajni sudovi uvršteni u kategoriju sudbene vlasti, tada je logično da i u odnosu na ove sudove Vrhovni sud jedini bude onaj koji će osiguravati jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana, te jednakost svih pred zakonom, kako je to i predviđeno Zakonom o sudovima.

Nalazim da bi i prekršajne sudove valjalo uklopiti u strukturu redovnih sudova kako je ona sada predviđena i to kao najniže sudove ne mijenjajući im nadležnost postupanja u prvom stupnju.

Međutim, što se tiče drugog stupnja za postupanje u odnosu na odluke prekršajnih sudova, nalazim da bi znatno ekonomičnije i dosljedno u duhu Zakona o sudovima bilo da ovo postupanje bude povjereno današnjim Županijskim sudovima. Ovo pogotovo ima li se u vidu da bi današnji Županijski sudovi "izgubili" dio poslova koji se odnosi na današnje istražne odjele pri županijskim sudovima.

Uz prekršajne sudove kao najniže, koje se može i drugačije nazvati, ostali bi i sudovi koje danas nazivamo Općinskim.

Njihov djelokrug poslova bio bi međutim drugačiji nego li je to danas.

U ovome dijelu nalazim neophodnim provesti užu specijalizaciju sudova, a mogući prijedlog nekih od specijaliziranih sudova organizaciono bio bi smješten na poziciju današnjih općinskih sudova, ali ne svih i to kako slijedi.

Obim poslova i broj predmeta u kojima postupaju često puta sudove onemogućuju u dosljednoj primjeni zakona u odnosu na žurnost postupaka koji su kao takovi predviđeni zakonom, a i sam život ih suštinski čini žurnim. To se prvenstveno odnosi na parnične postupke koji proizlaze iz radnih odnosa.

Što znači odluka suda o pravu iz radnog odnos ili o samom pravu na rad ako se to pravo ostvari protekom roka od više godina? Bez imalo ustezanja, malo ili gotovo ništa.

Već i svjetski trendovi pokazuju opravdanost osnivanja posebnih sudova za problematiku radnog prava, pa nalazim da bi osnivanje takovih sudova u Republici Hrvatskoj bilo apsolutno opravdano i nužno.

Imajući u vidu rasprostranjenost stanovništva i gospodarskih potencijala RH, nalazim da bi bilo racionalno osnivanje takovih sudova kao općinski, ali u mjestima u kojima postoje današnji županijski sudovi.

Nalazim da bi takovim ustrojem i osnivanjem 20-ak sudova specijaliziranih za problematiku proizašlu iz radnih odnosa doprinijelo se brzom i kvalitetnom rješavanju ovih problema (kada odluka suda još nešto znači), a istovremeno mrežom takovih sudova u

mjestima gdje je sjedište županijskog suda postigla bi se odgovarajuća pokrivenost teritorija obzirom na rasprostranjenost stanovništva i gospodarskih potencijala Republike Hrvatske.

Identičan kriterij stvarne i mjesne rasprostranjenosti specijaliziranih sudova predlažem i za još jedan oblik specijaliziranih sudova. Obzirom na specifičnost problematike i potrebu naročito žurnog postupanja sudova, to su u svijetu poznati tzv. obiteljski sudovi.

U njihovoj nadležnosti bilo bi rješavanje svih problema proizašlih iz obiteljskih odnos. To su, naravno, uz sve ono što je danas predmet rada parničnih odjela proizašlih iz obiteljskih i roditeljskih odnosa i kazneni odnosno prekršajni postupci u odnosu na maloljetnike.

Nalazim da nije potrebno posebno obrazlagati potrebu za ovakvim specijaliziranim sudom u odnosu na problematiku proizašlu iz civilnopravnih odnosa u obitelji.

Međutim u odnosu na kaznenu domenu sudovanja, mislim da je potrebno istaći da sva novija istraživanja maloljetničkog kriminaliteta ukazuju na tijesnu povezanost ovoga problema sa problemima u obiteljima gdje su ti maloljetnici odrastali. Upravo iz ovih razloga mišljenja sam da bi ovakvi specijalizirani sudovi trebali tretirati cjelovito problematiku obiteljskih odnosa. Naime, često takovi loši obiteljski odnosi rezultiraju lošim i kriminalnim ponašanjem djece takovih roditelja. Upravo stoga kroz specijalizirane sudove, a samim time i specijalizirane suce bilo bi moguće postići veći preventivni učinak nego li je to danas slučaj.

U odnosu na oba ova specijalizirana suda primarno drugostupajski sud bio bi županijski sud. Razlika bi bila jedino u odnosu na kaznene postupke prema maloljetniku (i možda na štetu maloljetnika) za kaznena djela danas u nadležnosti Županijskih sudova. Za ova kaznena djela bio bi bez obzira što ih je u prvom stupnju sudio specijalizirani obiteljski sud, u organizacionoj shemi smješten na poziciju općinskog suda u mjestu u kome je sjedište županijskog suda, u drugom stupnju bio nadležan Vrhovni sud RH.

I na posljetku posljednje, a zasigurno po značaju najvažniji dio problema vezan uz proces potpune emancipacije sudbene vlasti kao samostalne i neovisne od ostala dva segmenta vlasti.

Naravno, radi se o fiskalnoj samostalnosti sudbene vlasti.

Notorna je činjenica da se o nečijoj samostalnosti i potpunoj emancipiranosti može govoriti tek kada takova samostalnost postoji u samostalnosti raspolaganja financijskim sredstvima.

Kakovu situaciju imamo danas?

Reprezentant financijskih interesa sudbene vlasti, ustavom predviđene i određene kao samostalne i ravnopravne ostalim dvjema segmentima vlastima, je Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Danas je ono to koje tumači i “zagovara” onoga što je sudbenoj vlasti potrebno.

Sama postavka kako je izložena, uz suglasje da je financijska neovisnost bitan preduvjet stvarne samostalnosti i ravnopravnosti sa drugima ukazuje je u najblažu ruku rečeno - nelogično (da se ne upotrijebe grublji termini). Upravo stoga nalazim neophodnom promjenu i u ovom segmentu.

Naime, uz pretpostavku potpune emancipacije, te ustavnu i zakonsku konzistentnost, što sam ranije izložio, sudbene vlasti koja bi obuhvaćala samo sudove, mišljenja sam da bi bila potrebna izmjena zakonskih odredaba koja reguliraju problematiku proračuna i to na

način da se sudbena vlast reprezentirana kroz Vrhovni sud RH pojavi kao ravnopravan čimbenik koji potražuje te kome se odobravaju sredstva za potrebe same te sudbene vlasti i to bez posrednika (što je danas slučaj).

Prihvati li se ovakav koncept, koji nalazim primarnim u procesu emancipacije sudbene vlasti kao ravnopravne ostalim dvjema, potrebno je pri Vrhovnom sudu RH osnovati novi posebni odjel u čijem bi djelokrugu poslova bila izrada plana proračunskih potraživanja te posao na realizaciji takovog plana.

Mislim da smo svi suglasni da upravo sama sudbena vlast može najbolje prepoznati svoje materijalne potrebe i na najprimjereniji način artikulirati ih te oživotvoriti ih.

Nikada i niti u kojem segmentu financijska problematika koja se realizira preko "posrednika", a osobito kada je on iz drugog, ravnopravnog segmenta vlasti nije u potpunosti korespondirala sa istaknutim željama i potrebama onoga kojega reprezentiraju. U tom dijelu nije moguće zanemariti kako subjektivne momente, jednako tako i objektivnu nemogućnost cjelovitog sagledavanja. Ovo sve osobito u današnjem trenutku kada je ministarstvu, koje je reprezentant potrebe sudbene vlasti, priključen i segment uprave i lokalne samouprave, koji već u svojoj biti funkcioniraju na bitno drugačiji način nego li je to sudbena vlast.

Svjestan situacije kakova je trenutno u sudbenoj vlasti i pravosuđu općenito, nalazim da bi ovako izložene moguće promjene bile ostvarive u stupnjevitim pomacima prema raspoloživim materijalnim sredstvima i ljudskim potencijalima za oživotvorenje ovakvih ideja.

Također, svjestan sam da izloženo viđenje sudstva kao treće vlasti i potrebitih reformi nije niti blizu iscrpljeno ovakvim prikazom. Međutim nalazim da i ovakav mali doprinos može pružiti podlogu za potrebne izmjene i to bilo kao mogući predložak bilo kao provokativno sredstvo za osvrte drugih u čemu bi bio prepoznat bolji koncept mogućih izmjena.

S A Ž E T A K

Ovaj rad predstavlja pokušaj pronalazjenja nekih od mogućih odgovora na realno vrlo tešku situaciju u sudbenoj vlasti te pravosuđu kao cjelini. Ishodište većine problema uočavaju se u ustavnoj nedosljednosti koja se ogleda u odredbi članka 121. Ustava republike Hrvatske. Izmjena ove odredbe te utvrđenje u Ustavu republike Hrvatske samo sudova kao i dosljedna daljnja razrada ovakvog principa, nalazim da bi mogla rezultirati poboljšanjem stanja u sudbenoj vlasti. Za realno suživljavanje sudbene vlasti kao samostalnoj, nalazim nužnom i fiskalnu samostalnost tog segmenta vlasti.

Ostali dio ovoga rada posvećen je drugačijoj organizacionoj strukturi sudova kroz osnivanje specijaliziranih sudova kao obiteljskih odnosno radnih sudova te drugačija organizaciona struktura prekršajnih sudova.

Također značajan dio ovog rada posvećen je viziji mogućeg drugačijeg ustroja ministarstva pravosuđa koje bi de lege ferenda u sebi obuhvaćale instituciju Odvjetništva republike Hrvatske.